

สังคมเคลื่อน

ศ.นพ.ประทีป วาทีสารภกิจ
อดีตที่ปรึกษา สสส.

กองทุนสร้างสุขภาพจากภาษีบาป
ออสเตรเลียกับไทย

ปีนี้เป็นปีที่ครบรอบ 20 ปี ของการก่อตั้งวิเทศที่ องค์การต้นแบบที่ใช้งบประมาณจากภาษีอาบ เพื่อสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพและรณรงค์ไม่สูบบุหรี่ คณะกรรมการจัดการประชุมบุรีและสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 6 ได้ถือโอกาสนี้เชิญนาย Todd Harper ผู้จัดการวิเทศที่ มาเป็นวิทยากรบรรยายถึงประสบการณ์ดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพและการควบคุมยาสูบของรัฐวิเทศที่และออสเตรเลีย

วิเทศที่ เป็นรัฐแรกของออสเตรเลียที่ผ่านร่างกฎหมายนำภาษีอาบมาตั้งกองการอิสระในกำกับของรัฐที่ทำหน้าที่สนับสนุนกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพและควบคุมยาสูบ ในปี พ.ศ.2530 หลังจากนั้นไม่นาน รัฐอื่นๆ ก็ทยอยผ่านร่างกฎหมายลักษณะเดียวกันออกบังคับใช้ ไม่กี่ปีให้หลัง องค์การอนามัยโลกได้นำผลงานความสำเร็จของวิเทศที่ออกเผยแพร่และแนะนำให้ประเทศสมาชิกนำไปเป็นแบบอย่างในการสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

ในปี พ.ศ.2538 สภาบันวิจัยระบบสาธารณสุขและองค์การอนามัยโลกเป็นเจ้าภาพจัดประชุมระดมสมองเพื่อหารูปแบบการจัดสรรงบประมาณสร้างเสริมสุขภาพให้แก่ประเทศไทย ได้เชิญนางรอลดา แกลบลี ผู้จัดการวิเทศที่ในขณะนั้นมาเป็นวิทยากรอันเป็นจุดเริ่มต้นของการผลักดันงานเกิดพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ.2544 หรือ สสส. ของประเทศไทย

เช่นเดียวกับ สสส. วิเทศที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนทุนให้แก่องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อทำกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ โดยงานด้านการควบคุมยาสูบได้ให้ทุนสนับสนุนแก่องค์กรเอกชนที่ชื่อว่า "ลิวทิตตอรี" ซึ่งทำหน้าที่รณรงค์ไม่สูบบุหรี่และสนับสนุนการเลิกบุหรี่ทางโทรศัพท์ เฉพาะลิวทิตตอรีมีเจ้าหน้าที่ทำงานประจำถึง 35 คน มีผู้สูบบุหรี่โทรศัพท์เข้ามาขอปรึกษาเพื่อ

เลิกสูบ 25,000-30,000 รายต่อปี จากจำนวนประชากร 4 ล้านกว่าคนในรัฐวิเทศที่

งบประมาณของวิเทศที่มาจากภาษีบุหรี่ที่เก็บเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 คิดเป็นเงิน 25-30 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลียต่อปี นับเป็นเงินประมาณ 5-6 เหรียญออสเตรเลีย หรือประมาณ 150 บาทต่อประชากรต่อปีสำหรับการสร้างเสริมสุขภาพเทียบกับ สสส. ของไทยที่ได้งบประมาณ 2,000 ล้านบาท หรือประมาณ 30 กว่าบาทต่อคนต่อปี

ในปีพ.ศ. 2540 ศาลสูงของออสเตรเลียมีพิพากษาว่ารัฐต่างๆ ไม่สามารถออกกฎหมายเพื่อเก็บภาษีสินค้าต่างๆ เช่น สุรา ยาสูบ และน้ำมันเชื้อเพลิงมาตั้งเป็นกองทุน ดังเช่นที่วิเทศที่และองค์กรสร้างเสริมสุขภาพรัฐอื่นๆ ทำอยู่ได้ โดยกฎหมายลักษณะนี้เป็นอำนาจของรัฐบาลกลางเท่านั้น แต่เนื่องจากวิเทศที่และองค์กรสร้างเสริมสุขภาพอื่นๆ ของออสเตรเลียได้สร้างผลงานที่มีประโยชน์มาก วิเทศที่และองค์กรสร้างเสริมสุขภาพของรัฐอื่นๆ ในออสเตรเลียจึงได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินการต่อไปในรูปแบบเดิมทุกอย่างแต่แหล่งงบประมาณมาจากงบประมาณปกติที่จัดให้เท่ากับที่ได้รับปีสุดท้าย ก่อนการเปลี่ยนแปลงที่มาของงบประมาณ และให้ได้รับเพิ่มขึ้นทุกปีตามอัตราเงินเฟ้อ

องค์ประกอบของคณะกรรมการวิเทศที่แตกต่างกัน สสส.ที่ประธานคณะกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิต่างเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง โดย 3 คนจากด้านการป้องกันโรค 4 คนจากการกีฬา 2 คนด้านการบริหารธุรกิจหรือกฎหมาย 1 คนจากศิลปะ และ 1 คนจากธุรกิจโฆษณา มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองใหญ่ที่สุด 3 พรรคพรรคละคนร่วมเป็นคณะกรรมการ โดยรัฐมนตรีสาธารณสุขเป็นผู้กำกับดูแลวิเทศที่

ผู้แทนจากต่างพรรคการเมืองทำให้เกิดการคานอำนาจซึ่งกันและกันภายในคณะกรรมการ โครงสร้างคณะกรรมการของวิเทศที่ในทางหนึ่งทำให้สมาชิกรัฐสภาเข้าใจ

กระบวนการทำงานของวิเทศที่รวมทั้งทำให้การผลักดันมาคิด นโยบายหรือร่างกฎหมายผ่านรัฐสภาที่มีความเป็นไปได้มากขึ้น ขณะที่ในอีกทางหนึ่งเป็นการลดโอกาสที่ฝ่ายบริหารและนักการเมืองจะแทรกแซงการทำงานของวิเทศที่เพื่อสนองนโยบายหรือผลประโยชน์ของพรรคพวกตน ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับผลประโยชน์ส่วนรวม

องค์ประกอบของคณะกรรมการทำให้วิเทศที่มีอิสระในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลสูงสุดในการสร้างเสริมสุขภาพชาววิเทศที่

ขณะที่ สสส. ของไทยที่ประธานคณะกรรมการ คือ นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกที่ได้อบรมหมาย และรองประธานคนที่หนึ่งคือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและกรรมการประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คนและผู้แทนจากกระทรวงต่างๆ อีก 9 กระทรวง

ความแตกต่างขององค์ประกอบคณะกรรมการ คือ ของวิเทศที่มีตัวแทนจากฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ในคณะกรรมการ ในขณะที่ สสส. ไม่มีตัวแทนฝ่ายนิติบัญญัติ แต่มีฝ่ายบริหารอยู่แทน

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี กล่าวในหลายโอกาสว่า โครงสร้างคณะกรรมการ สสส. เป็นโครงสร้างที่ผิด เพราะเอาผู้แทนฝ่ายอำนาจมาปะปนกับผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นฝ่ายวิชาการ เมื่อไรที่ฝ่ายอำนาจคิดจะใช้แต่อำนาจมากกว่าข้อเท็จจริงทางวิชาการก็จะเกิดปัญหาขึ้น

การดำเนินงานของ สสส. จึงมีโอกาสถูกฝ่ายบริหารแทรกแซงได้ง่าย และช่วงความวุ่นวายที่เกิดขึ้นกับ สสส. ก็มีมูลเหตุจากการแทรกแซงนี้ โดยประธานคณะกรรมการบางท่านยึดติดกับวิธีการบริหารงานแบบเดียวกับที่เคยบริหารกระทรวงอื่นที่อยู่ในระบบราชการปกติ ในขณะที่งานของ สสส. เป็นงานนวัตกรรมที่ต้องการความคิดสร้างสรรค์

ตอนแรกเราจะนำเสนอผลงานควบคุมยาสูบของออสเตรเลีย

ติดต่อ: สำนักกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ www.thaihealth.or.th สอบถาม 0-22980500 ต่อ 1222

รหัสข่าว: B-071002020005

หน้า: 1/1